Pleegzorg in beweging

Waarom de landelijke kwaliteitsafspraken nodig zijn

Pleegzorg staat voor een grote maatschappelijke opgave. De ondersteuningsvragen van kinderen en gezinnen worden complexer, er zijn minder pleegouders beschikbaar en de druk op de jeugdzorg is hoog. Tegelijkertijd mogen kinderen, ouders en pleegouders erop vertrouwen dat de kwaliteit van ondersteuning niet afhankelijk is van hun woonplaats of van de organisatie die hen begeleidt.

Pleegzorgorganisaties hebben daarom samen een volgende stap gezet. Na de gezamenlijke toekomstvisie uit 2023 is in de afgelopen tijd gewerkt aan een verbeteragenda die de ambities vertaalt naar afspraken voor beleid en praktijk. De nieuwe kwaliteitsafspraken maken duidelijker wat organisaties gezamenlijk willen borgen.

Pleegzorg biedt kinderen die tijdelijk of langdurig niet thuis kunnen wonen een thuis, stabiliteit, aandacht en perspectief. De landelijke kwaliteitsafspraken leggen een gezamenlijke basis vast voor goede, veilige en herkenbare pleegzorg, met ruimte voor maatwerk in iedere organisatie en regio.

Landelijk het 'wat', lokaal het 'hoe'

De afspraken zijn geen blauwdruk waarin iedere organisatie precies hetzelfde moet doen. Kinderen, gezinnen en regionale omstandigheden verschillen. Wel leggen de organisaties samen vast welke kwaliteitsbasis overal herkenbaar moet zijn. Iedere organisatie vertaalt die basis vervolgens naar de eigen werkprocessen, mensen en lokale samenwerking.

De kwaliteitsafspraken zijn op dit moment nadrukkelijk geen formele veldnormen en vormen nog geen toetsings- of verantwoordingskader. Wel nemen pleegzorgorganisaties gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de verdere verbetering van de kwaliteit. Door de afspraken stapsgewijs in de praktijk te brengen, ervaringen te delen en te leren wat werkt, ontwikkelen zij toe naar een breed gedragen kwaliteitsbasis die uiteindelijk richtinggevend en normerend kan worden voor de hele sector.

Gezamenlijke basis	**Ruimte voor maatwerk**	**Leren en verbeteren**
Meer eenduidigheid in wat goede pleegzorg vraagt.	Passend bij kind, gezin, regio en organisatie.	Niet als tijdelijk project, maar in het dagelijks werk.

De belangrijkste hoofdlijnen

De afspraken richten zich op vijf samenhangende onderdelen. Hieronder staan de hoofdlijnen:

1. Pleegouders goed voorbereiden en ondersteunen

Er komt een herkenbare landelijke basis voor voorbereiding, screening, training en deskundigheidsbevordering van pleegouders. Zo hebben we bijvoorbeeld afgesproken op welke thema's pleegouders minimaal kennis moeten hebben en houden. Pleegouders moeten blijvend kunnen rekenen op passende begeleiding, kennis en steun, dit krijgt ook standaard plek in het pleegouderbegeleidingsplan en gesprekken. Ook wordt gewerkt aan betere toegang voor alle pleegouders tot een pleegoudernetwerk en krijgt ervaringskennis (van pleegouders, maar ook kinderen en ouders) een structurele plek.

2. Een sterke positie van het kind

Kinderen worden rechtstreeks en op een passende manier gehoord, krijgen ruimte om vrijuit te spreken en worden geïnformeerd over hun recht op ondersteuning door een informeel en/of formeel vertrouwenspersoon. Pleegzorgprofessionals hebben actief aandacht voor de informele steunfiguur van het kind en bespreken wie dit kan zijn. We werken volgens een landelijke norm voor betekenisvol contact met het kind.

3. Vakbekwame professionals

We definiëren als sector gezamenlijk wat de specifieke competenties voor pleegzorgprofessionals zijn en hebben afgesproken op welke thema's professionals kennis moeten hebben en moeten onderhouden. De bestaande landelijke methodiek voor pleegzorgprofessionals wordt herzien en vormt de basis voor alle pleegzorgprofessionals in het dagelijkse werk.

4. Zorgvuldige besluiten over perspectief, omgang en terugplaatsing

Vanaf het begin wordt bij iedere plaatsing gericht gewerkt aan duidelijkheid over het perspectief van het kind. Onderzoek, advisering en besluiten moeten methodisch, tijdig, transparant en navolgbaar zijn. Kinderen, ouders en pleegouders zijn hier actief onderdeel van. We werken toe naar meer landelijke uniformiteit in deze werkwijze. De samenwerking met andere betrokken organisaties wordt verder uitgewerkt, bijvoorbeeld door landelijke afspraken te maken met jeugdbescherming over rollen, taken en hoe om te gaan met visieverschillen.

5. Kwaliteit zichtbaar borgen en samen blijven leren

Richtlijnen en kwaliteitskaders moeten niet alleen bekend zijn, maar aantoonbaar onderdeel zijn van het dagelijks handelen. Dat vraagt om goede dossiervorming, professionele reflectie, deskundigheidsbevordering, kennisdeling en een veilige teamcultuur waarin vragen en dilemma's besproken kunnen worden. We stellen vast wat kernbesluiten zijn binnen de pleegzorg die nooit alleen genomen kunnen worden en dat deze moeten worden vastgelegd.
Ook spreken we af meer kennis en ervaringen uit te wisselen onderling en zo gezamenlijk beter te leren.

Stap voor stap naar de praktijk

De vaststelling van de afspraken is het begin van een meerjarige beweging. Sommige onderdelen kunnen direct worden toegepast in de dagelijkse praktijk, hier gaan organisaties zelf mee aan de slag. Andere afspraken vragen eerst om landelijke uitwerking, aangepaste methodieken, scholing, ondersteunende instrumenten, financiële randvoorwaarden of nadere afspraken met samenwerkingspartners. Van organisaties wordt daarom niet verwacht dat alles tegelijk verandert. Wel spreken zij af aantoonbaar en actief te werken aan de gezamenlijke ontwikkelrichting.